

BIODIVERSITEIT IN DE TUIN

Er komen op onze kwekerijen heel regelmatig vragen over een onderhoudsvriendelijke tuin met toch voldoende biodiversiteit en aandacht voor fauna en flora. Mensen willen zich informeren over inheemse planten of willen weten wat een exoot of een invasieve plant is. We merken dat biodiversiteit ook erg leeft bij handelaars en het openbaar groen.

De begrippen nader toegelicht

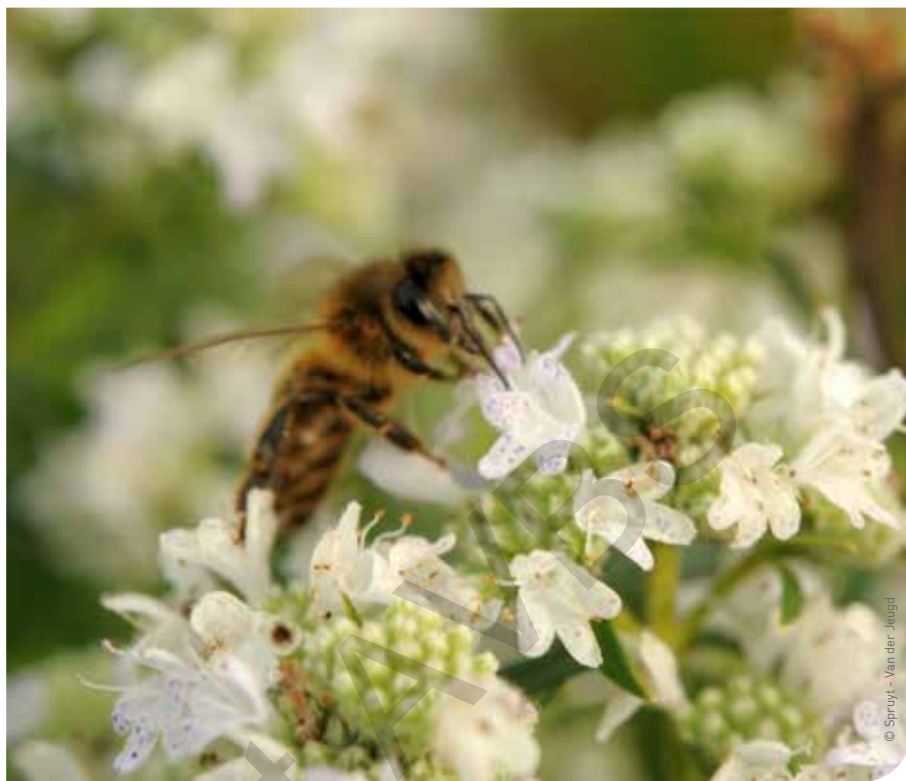
Hoe groter de biodiversiteit in de tuin, hoe meer verschillende soorten planten of dieren er in voorkomen. Biodiversiteit betekent ook genetische diversiteit, wat belangrijk is voor de instandhouding van een bepaalde soort.

Willen planten zich ergens vestigen of ergens kunnen groeien, dan zijn ze afhankelijk van het klimaat en ook hoogte- en breedtegraad spelen een rol. Wanneer we naar onze eigen streek (of tuin) kijken, is vooral de bodemsamenstelling van belang, samen met het aantal uren zon per dag. Om deze verscheidenheid aan planten in onze tuin te bekomen, kunnen we zowel inheemse als uitheemse planten gebruiken.

Een plant is inheems in een streek, land, gebied,... wanneer deze zich daar al gedurende een lange periode spontaan en zonder menselijke invloed heeft gevestigd en zichzelf handhaaft. Het wil dus niet zeggen dat de soort oorspronkelijk uit die streek, dat land of dat gebied komt want na de laatste ijstijd zijn vele soorten hier verdwenen. De meerderheid van onze inheemse plantensoorten hebben zich hier gevestigd sinds deze laatste ijstijd. Verwar inheems niet met autochtoon of endemisch. Autochtone planten zijn planten die zich in bepaalde streek hebben ingeburgerd en hun volledige levenscyclus daar kunnen voltooien zonder inmenging van de mens. Endemen zijn dan weer soorten die maar op een heel klein verspreidingsgebied voorkomen. Zo komt de *Primula scotica* van nature enkel voor in het noorden van Schotland.

Maar hoe zit het dan met de termen exoot en uitheems?

Exotisch betekent eigenlijk letterlijk 'uitheems'. Planten of dieren worden als exoten gezien wanneer ze zich niet zelf in een bepaald gebied gevestigd hebben; dit is door toedoen van de mens gebeurd. Zo heeft de *Prunus serotina* zich hier niet zelf gevestigd want zijn natuurlijk verspreidingsgebied is het oosten van

Pycnanthemum pilosum is een uitheemse soort maar ook een fantastische bijenplant

Noord-Amerika. De plant is hier door de mens geïntroduceerd in de jaren 1920 als vulhout voor in de naaldbossen.

Exoten of uitheemse planten krijgen nogal eens een negatieve stempel als 'verdrukker' van de inheemse beplanting. Dit is niet helemaal correct gezien een exoot in de meeste gevallen niet schadelijk is voor zijn omgeving. Het is slechts bij een beperkt aantal uitheemse soorten zo dat deze kwaad kunnen doen of schade aanrichten. Op dat moment wordt er gesproken van **invasieve exoten**. De *Prunus serotina* uit ons voorbeeld is niet alleen exoot, maar ook invasief omdat hij schade berokkent doordat hij zich zo massaal en snel weet te verspreiden, waarbij hij andere planten verdringt.

Onze kwekerijen zijn zich daar bewust van en nemen dan ook geen invasieve exoten in het assortiment op. Kwekerijen ondertekenden de "Gedragscode Invasieve Planten", een vrijwillig engagement waarbij de klanten geïnformeerd worden over deze invasieve planten en de verkoop van deze soorten stoppen.

Wel aandacht voor aanvulling van de biodiversiteit

Toch zijn er heel wat uitheemse planten in het kwekerij-assortiment die niet invasief zijn, maar eerder een aanvulling voor

de biodiversiteit in de tuin kunnen zijn.

'De juiste plant op de juiste plaats' is het motto van de vasteplantenkwekers. Dit wil zeggen dat er veel tijd en opzoekwerk geïnvesteerd werd om bij elke cultivar de juiste standplaats toe te voegen. **Inheemse planten** bloeien veelal in het voorjaar of de vroege zomer en zullen op dat moment de insecten aantrekken. Deze planten zullen echter snel hun sierwaarde verliezen (eens uitgebloeid) en vormen in de winter geen goede structuur. Een lange bloei en mooi winterbeeld zijn onmogelijk met uitsluitend inheemse soorten. Bovendien verspreiden veel inheemse planten zich door middel van zaad. Een goed voorbeeld is *Aquilegia vulgaris*: een mooie plant die al in mei bloeit, maar zo overdadig uitzaait dat er al snel enkel Akelei overschiet wanneer men niet ingrijpt. Je kan dus stellen dat bepaalde inheemse planten zich woekerend gaan gedragen wanneer ze niet in toom gehouden worden.

Het zijn de uitheemse planten die soelaas bieden voor de tekortkomingen van inheemse soorten. We zoeken planten die in de hoogzomer en het najaar nog attractief zijn en bloeien of planten die ook bijen en vlinders aantrekken op het moment dat de inheemse beplanting al uitgebloeid is of die een mooie structuur

Planten met een mooie structuur in de winter zijn van grote waarde in de tuin.

behouden in de winter. Op dat moment komen we terecht bij bijvoorbeeld *Aster* (late bloei), *Echinacea* (bijenplant), *Pani-*

cum (goede winterstructuur). In het voorjaar kan al vroeg voor kleur gezorgd worden door het gebruik van bloembollen.

Wij pleiten zeker niet voor een verbod op het gebruik van inheemse soorten, maar wel voor doordachte toepassingen ervan. In een verstedelijkte context kan men wél de planten kiezen die optimaal bijdragen aan het welbevinden van de bewoners. In een natuurlijke setting waar de nadruk niet hoeft te liggen op de 'schoonheid' van de beplanting kan wel met inheemse beplanting gewerkt worden. Dus 'bezint eer ge begint' want met om het even welke plant moet doordacht omgesprongen worden. Denk eerst goed na over de functie die de tuin(border) moet gaan vervullen en bouw van daaruit de plantenkeuze op, samen met het gebruik van de juiste parameters. De vasteplantenkwekers geven graag adviezen en tips. ●

De Belgische Vasteplantenvereeniging groepeert een aantal traditionele kwalitatieve vasteplantenkwekerijen die er alle een uitgebreid assortiment op na houden. Samen streven ze een eerlijke samenwerking na en bundelen veel kennis over vaste planten en het juiste gebruik ervan. Tevens ijveren ze voor de doelstellingen en normen opgesteld door I.S.U. (Internationale Stauden Union).